

“КПІ” з його спеціальності сучасному реальному стану виробництва та бізнесу (“повністю відповідають”, “швидше відповідають”, “швидше не відповідають”, “взагалі не відповідають” як варіанти). Відповідно до року дослідження складаються порівняльні діаграми, які дають можливість робити висновки щодо рівня якості знань випускника.

Система моніторингу забезпечує безперервне відстеження діяльності освітньої системи та прогнозує її розвиток, але тільки при об'єднанні зусиль професорсько-викладацького складу освітнього закладу, адміністрації, студентства можна отримати дійсно конкурентоспроможну і дійсно якісну освіту.

Використана література:

1. Головенкін В. П. Київський Політехнік. – № 27. – від 16.09.2010.
2. Режим доступу : <http://kpi.ua/monitoring>
3. Ясінський В. В. Матеріали шести турів комплексного моніторингу якості підготовки фахівців в НТУУ “КПІ”

Борисенко О. В. Про качество образования и механизмы его исследования.

В статье анализируются некоторые механизмы, которые используются при исследовании уровня качества образования и влияют на процесс повышения качества.

Ключевые слова: эффективность работы, качество образования, мониторинг качества образования, рейтинговые показатели.

Borysenko O. V. On the quality of education and mechanisms of it's investigation.

In the article it is analyzed some mechanisms used in the investigation of quality level of education and which have influence on the processes of quality increasing.

Keywords: efficiency of work, quality of education, monitoring of quality of education, ratings indexes.

Вассалатій Ю. В.

**Кіровоградський державний педагогічний університет
імені В. Винниченка**

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено аналіз проблем організації самостійної роботи студентів з використанням технологій дистанційної освіти. Розглядаються різні форми самостійної роботи і можливості їх реалізації в дистанційному курсі на базі Moodle.

Ключові слова: самостійна робота, процес навчання, дистанційна освіта, інформаційно-комунікативні технології, Moodle.

Використання кредитно-модульної системи навчання при організації навчального процесу передбачає послідовне та ґрунтовне опрацювання студентами навчального матеріалу, розбитого на окремі модулі як логічно завершені частини теоретичних знань і практичних умінь з певної навчальної дисципліни. На кожен модуль відведена певна кількість кредитів, в яких вимірюється обсяг навчальної роботи. Студенти, готуючись до різних видів занять повинні швидко орієнтуватися в сучасному потоці навчальної, наукової та методичної інформації, вміти її аналізувати, критично осмислювати, виділяти основні аспекти, логічно структурувати, і цим самим демонструвати вміння самостійно здобувати та поповнювати власні знання.

Нові тенденції в освіті спрямовані на використання новітніх технологій навчання, зокрема дистанційного, починаючи зі школи. Дистанційне навчання цілком ґрунтується на самостійній навчальній роботі студентів та цілеспрямованому керівництві нею викладачем.

Метою статті є дослідження можливостей використання технологій дистанційної

освіти при організації результативної самостійної роботи студентів при вивченні навчальних дисциплін та її постійного ефективного контролю у вищих навчальних закладах.

Сучасні дослідження теорії та практики розвитку самостійності студентів у процесі навчання В. Буряка, М. Солдатенка, В. Ужика та ін., організації самостійної роботи студентів В. Андрущенка, Т. Лисянської, В. Лугового, О. Скрипченка та ін. засвідчують актуальність теми.

Самостійна робота є обов'язковою для кожного студента, визначається навчальним планом і є важливою складовою процесу підготовки фахівця. У структурі навчальної діяльності вона займає від третини до двох третин загального навчального часу. Організація самостійної роботи має системний характер протягом усього часу навчання студентів. Із метою оптимізації самостійної пізнавальної діяльності складаються індивідуальні плани роботи студентів, які виступають не лише засобом інформування студентів про необхідний обсяг самостійно засвоєних знань, а й дозволяє правильно розподілити навчальний час та їх індивідуальні зусилля для досягнення бажаного результату.

Самостійна навчальна діяльність розглядається як цілеспрямована специфічна діяльність суб'єкта, у якій без сторонньої допомоги засвоюється соціальний досвід, набуваються знання, вміння, навички і яка сприяє його саморозвитку і самовдосконаленню. Як і будь-яка діяльність, самостійна навчальна діяльність має свою структуру, яка включає: 1) мотивацію; 2) учбові задачі; 3) учбові дії; 4) контроль, що переходить у самоконтроль; 5) оцінку, що переходить у самооцінку. Така діяльність спонукається конкретною метою, що відображає уявлення суб'єкта про результати діяльності і набуває форми самоосвіти [1]. Важливим аспектом самостійної роботи є те, що вона вирішує не тільки навчальні завдання, а й розв'язує проблеми саморозвитку і самовдосконалення студента.

До форм самостійної роботи, яка пропонується студентам в традиційному навчанні відносяться: реферати; конспектування першоджерел, складання тез, плану опрацьованого матеріалу; рецензування, анотування, відгуки; виконання тренінгових вправ, розв'язування задач; укладання схем, таблиць, діаграм тощо; розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; розробка тестів, дидактичних матеріалів; самостійні контрольні роботи; виконання індивідуальних творчих завдань; інші форми, які відповідають специфіці факультету. У зв'язку із тенденціями компютеризації усіх сфер діяльності людини також сьогодні ще додається: робота з персональним комп'ютером, опрацювання програмно-педагогічного забезпечення; роботи з електронними версіями дидактичних матеріалів, пошук необхідної інформації в мережі Інтернет.

У сучасному навчальному процесі студент виступає не простим споживачем інформації, а творчим здобувачем знань. При цьому завдання викладача полягає не тільки у передачі інформації у готовому вигляді, а й у заохоченні студента до самостійної пізнавальної діяльності, у формуванні в нього навичок самостійності при здобуванні знань [2].

Нові підходи до організації навчання, а саме використання дистанційних технологій вимагають суттєвого переосмислення і коректування традиційних форм, та переведення їх в дистанційні форми.

Дидактичні можливості і умови використання інформаційно-освітніх ресурсів та послуг Інтернету, мультимедійних засобів в системі дистанційного навчання дозволяють представити необхідну навчальну інформацію для самостійного вивчення у вигляді гіпертексту, використати наочні властивості звукової, графічної, анімаційної та відео інформації, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу [3].

Всі перераховані вище форми самостійної роботи студентів можна реалізувати у дистанційному курсі, наприклад на основі модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, яке надає широкі можливості для впровадження елементів дистанційного навчання в освітню систему вищого навчального закладу. При цьому слід почати із складання індивідуального навчального плану роботи студента, який легко реалізувати в електронному вигляді, розбивши обсяг навчального матеріалу, необхідного для опанування, на змістовні блоки за темами або за тижням. Наявність таких навчальних планів, дозволяє студентам, самостійно виконуючи роботу, виявляти здатність,

організовувати, планувати, регулювати власну навчальну діяльність, здійснювати самоконтроль та оцінку її результатів та власних дій. Усе в комплексі дозволяє здійснювати самоуправління своєю діяльністю. Самостійно керуючи своєю навчальною діяльністю, студент виступає як самоуправляюча система. Механізм самоуправління діє таким чином, що студент як суб'єкт управління сам себе розглядає в якості об'єкта. Він регулює свої навчальні дії, організовує діяльність, рефлексивно ставиться до власних проявів.

Але варто зауважити, що, незалежно від виду самостійної роботи, яку виконують студенти, як в традиційній, так і дистанційній формі навчання, певна роль залишається і за викладачем, тобто здійснюється при наявності вчителя (тьютора). Викладач повинен ознайомити студентів з метою виконання самостійних робіт, трудомісткістю, термінами виконання, методикою виконання робіт, формами контролю, критеріями оцінювання якості виконаної самостійної роботи. Попередньо викладачу необхідно здійснити моніторинг рівня підготовки студентів, їх умінь та навичок, бажання та потреби працювати самостійно у процесі навчання у ВНЗ (у випадку дистанційної організації такої роботи, ще й дослідити рівень розвитку навичок роботи з комп'ютером, вмінь користуватися мережею Інтернет для навчальних цілей).

Вивчення теоретичного матеріалу в дистанційному курсі можна подати у вигляді електронної книги зі зручною системою навігації: гіперпосиланнями на окремі розділи або параграфи книги, на терміни та їх тлумачення у словнику, на біографічні дані вчених, імена яких зустрічаються в тексті книги тощо. Окрім того, теоретичний матеріал можливо представити у вигляді яскравої презентабельної Інтернет-сторінки або презентації, з використанням звукового супроводу, в показом навчальних анімаційних або відеоматеріалів. Адже сучасні психолого-педагогічні дослідження теорії сприйняття і засвоєння різних видів інформації та сторін впливу інформаційних технологій на ефективність навчального процесу (Л. Виготського, О. Леонтьєва, В. Безпалько, І. Якиманської та ін.) відкривають величезний дидактичний потенціал мультимедійних технологій, показують, що комп'ютер має можливості розвитку творчих здібностей в учнів і забезпечує засвоєння ними знань на високому рівні осмислення й інтерпретації. При опрацюванні такого теоретичного матеріалу, викладач може поставити перед студентами завдання, як і в традиційному навчанні, написати реферат, законспектувати, скласти тези або план опрацьованого матеріалу, написати анотацію чи відгук тощо. При такій постановці завдання, необхідно проконтролювати його виконання. В традиційному навчанні викладач в такому випадку особисто зустрічається та спілкується зі студентами, або перевіряє наявність записів, конспектів. В дистанційному навчанні також достатньо можливостей для здійснення такого контролю. Це може бути вимога: прийняти участь в форумі-обговоренні, спілкуватися в чаті, або в умовах відео-конференції; надіслати електронний варіант реферату, конспекту, тез, відгуку або анотації на перевірку вчителю та ін.

Контроль за результатом передбачає надання свободи суб'єкта навчальної діяльності, яка обумовлюється необхідністю вчасно представити результати самостійної роботи і, таким чином, прозвітувати перед викладачем. Такий контроль здійснюється наприкінці діяльності, коли зроблені студентом помилки в її процесі не виправлялися, а сам хід самостійної діяльності не коригувався. Це є недоліком такого контролю, хоча з другого боку – існує матеріальний результат роботи: відповідь, реферат, конспект і т. ін. [1] Тому важливо, щоб під час опрацювання завдання студент мав змогу себе перевірити і проконтролювати. В цьому випадку, дистанційні технології мають перевагу, адже в структуру теоретичного матеріалу можна включити питання для самоконтролю, тести для самоконтролю, які б працювали в навчальному режимі, тобто давали б можливість пройти тест ще раз, розібравшись та виправивши власні помилки, а також давали б можливість вчителю прослідкувати за ходом виконання завдання студентами, проаналізувати типові помилки, виявити прогалини в знаннях тощо, і в кінцевому результаті об'єктивно оцінити результати роботи конкретного студента.

Після набуття нових знань, наступним кроком у навчанні є формування нових умінь та навичок з використанням теоретичного матеріалу.

В навчальному процесі така діяльність відбувається на практичних, семінарських, лабораторних заняттях, тобто аудиторних заняттях. Дистанційні технології також дозволяють здійснити такі види роботи, але звичайно в притаманній їм формі. Зокрема, це може бути урок, який студент має опанувати самостійно, з підказками викладача, або, навіть, без них. Це також може бути відеоурок в он-лайн режимі, коли задіяні всі учасники курсу і вчитель, або ж запис уроку, коли кожен учасник власноруч вибирає зручний для вивчення матеріалу час. Семінарське заняття може бути організоване у вигляді чату, семінару, вебінару, відео конференції. При цьому можна надати можливість учасникам оцінювати відповіді та результати роботи один одного. Також можна вибрати і асинхронну форму семінарського заняття у вигляді форуму, де тематичні повідомлення та відповіді не дуже обмежені в часі.

Для роботи з використання набутих знань, умінь та навичок дуже часто викладачі пропонують творчі завдання, адже вони сприяють формуванню умінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань. До кожного творчого завдання викладачеві необхідно розробити нормативні вимоги, а для окремих груп студентів, ще й врахувати рівень творчої активності [4]. За необхідності викладач має провести консультацію з питань виконання цих завдань.

Така самостійна робота викликає інтерес, якщо завданням притаманна новизна, коли пропонується дослідження з використанням нових методів дослідження чи вимірювання, вона передбачає активну розумову чи практичну діяльність, пов'язану з пошуком найбільш раціональних способів виконання запропонованих завдань та з аналізом результатів роботи і написанням звіту.

Таким чином, організація самостійної роботи є ефективним засобом активізації творчої самостійності студентів. Самостійність і активність студентів тісно пов'язані, оскільки самостійність – вища форма активності, що визначається характером і способом діяльності студентів. Основа самостійної роботи студентів – свідомий підхід студента до процесу навчання, тобто вищий ступінь мислення.

На кожному етапі самостійної роботи студентів необхідний чіткий своєчасний та ефективний контроль та перевірка засвоєння знань, а також рівня сформованості вмінь та навичок, розвитку здібностей. Контрольні заходи дозволяють визначити, якою мірою студенту вдалося спроби самостійно вирішувати певні навчальні завдання.

По завершенні вивчення змістовного модуля викладач має здійснювати підсумковий контроль та оцінювання результатів діяльності студентів. Цей зазвичай проводиться у формі: співбесіди, перевірки конспектів, захисту рефератів, перевірки письмових індивідуальних завдань, колоквиуму, науково-практичної конференції, захисту проектів та презентацій, комплексного тестування, контрольної роботи тощо. Ці форми роботи є актуальними як в традиційному, так і в дистанційному навчанні.

Але дослідження показують, що здійснення контролю викладачем не завжди вирішує проблеми оптимізації самостійної навчальної діяльності студентів. Лише контроль, який переходить у самоконтроль, оцінка, яка переходить у самооцінку, забезпечують ефективність самостійної роботи.

Необхідно, звернути увагу на те, що контроль, здійснюваний в дистанційному курсі, є більш об'єктивним та справедливим, через те, що тьютор (викладач, що спілкується зі студентами в курсі) дуже часто особисто не знайомий з користувачами навчальних ресурсів курсу. Для забезпечення глибокої мотивації до самостійної роботи, необхідно включити в підсумкову оцінку з дисципліни модуль самостійної роботи, за умови, що лише позитивна оцінка з цього модулю буде необхідною умовою допуску до семестрового контролю з даної дисципліни.

Отже, самостійна робота студентів – це особлива форма навчальної діяльності, спрямована на формування самостійності студентів і засвоєння ними сукупності знань, вмінь, навичок, що здійснюються за умовами запровадження відповідної системи організації всіх видів навчальних занять. Вона дає можливість наблизити навчальну діяльність до майбутньої професії через системи типових завдань зі спеціальності та з конкретної

дисципліни, тобто реалізувати професіоналізацію навчання.

Проаналізувавши можливості здійснення організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів у формі дистанційного курсу, можна дійти висновків, що така форма самостійної роботи сприяє більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу навчальної дисципліни, формує уміння пошуку оптимальних варіантів відповіді, рішень, навички наукового дослідження; розвиває навички роботи з електронними підручниками, першоджерелами, формує вміння користуватися сучасними засобами здобуття інформації; дозволяє студентам здійснювати самоконтроль на кожному кроці вивчення матеріалу, отримувати консультацію викладача, або почути думку іншого учасника курсу. Викладачам це дозволяє здійснювати систематичний контроль за ходом виконання студентами графіка самостійної роботи; здійснювати аналіз допущених помилок, виконаних робіт і давати їм попередню та підсумкову оцінку, бачити та об'єктивно оцінювати активність та результативність студентів в курсі.

Використана література:

1. Ключек Л. В. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів // Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення: проблеми, досвід, методика : методичний вісник. – Вип. 2. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – С. 18-26.
2. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков // Освіта України. – 2004. – 10 серпня. – С. 60–61.
3. Теория и практика дистанционного обучения : учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Издательский центр “Академия”, 2004. – 416 с.
4. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г., Рибалко О. В., Богачков Ю. М. Технологія створення дистанційного курсу : навчальний посібник / за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.

Вассалатий Ю. В. Анализ возможностей организации самостоятельной работы студентов с использованием технологий дистанционного образования.

В статье осуществлен анализ проблем организации самостоятельной работы студентов с использованием технологий дистанционного обучения. Рассматриваются разные формы самостоятельной работы и возможности их реализации в дистанционном курсе на базе Moodle.

Ключевые слова: самостоятельная работа, процесс обучения, дистанционное образование, информационно-коммуникативные технологии, Moodle.

Vassalatii Yu. V. Analysis of possibilities of organization of independent work of students is with the use of technologies of the distance education.

In the article is carried out the analysis of problems of organization of independent work of students with the use of technologies of the distance education. The different forms of independent work and possibility of their realization are examined in the distance course on a base Moodle.

Keywords: independent work, teaching process, controlled from distance education, informatively-communicative technologies, Moodle.

Виселко А. Д.
Дніпропетровський університет економіки та права
імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ПРОДУКТИВНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ ПРИ ПОВНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ЗАНУРЕННІ

У статті представлено загальну характеристику методики “занурення”, етапів впровадження програм англomовного занурення при викладанні спеціальних дисциплін в Дніпропетровському університеті економіки та права імені Альфреда Нобеля та запропоновано процедуру оцінювання